

”Kriisinkestävyden varmistamiseksi tarvitaan myös henkistä huoltovarmuutta. Materiaalisen huoltovarmuuden ylläpito takaa Suomessa valmiudet välttämättömien palveluiden, tuotannon ja infrastruktuurin ylläpitämiseen kriisitilanteissa. Materiaalisen varautumisen lisäksi tärkeää on henkinen huoltovarmuus ja henkisen hyvinvoinnin säilyttäminen kriisien kohtaamisessa ja niistä selviämisessä. Henkistä huoltovarmuutta rakennetaan ja ylläpidetään huolehtimalla yhteisöistä ja yksilöistä. Ei riitä, että ihmisiä pelastetaan ja heidän tarpeistaan huolehditaan kriisien aikana. Yhteiskunnan tulee kaikkina aikoina tukea yksilöiden henkistä hyvinvointia, keskinäistä luottamusta ja eettistä vastuuntuntoa, elinikäistä oppimista sekä kriittistä ajattelua ja medianlukutaitoa. Henkinen huoltovarmuus on yksi olennaisimmista uuden, aiempaa paremman normaalin rakennusosista.

Suomalainen yhteiskunta on viime vuosikymmeninä ollut varsin vakaa ja kehittynyt nopeasti monilla mittareilla mitattuna. Suomi on arvioitu maailman vakaimmaksi valtioksi. Vakauden ansioista useimmat ihmiset luottavat viranomaisiin ja noudattavat heidän ohjei-

taan. Mittavien kriisien puuttuminen lähihistoriassa tarkoittaa, että suomalainen yhteiskunta voi pääpiirteittäin hyvin. Asian käänköpuoli kuitenkin tulee esiin koronaepidemian kaltaisen kriisin iskiessä: merkittävä osa suomalaisista ei ole tottunut elämään kriisin kanssa.”

(Ote Suomalaisen Tiedekatemian nimittämän COVID-19-asiantuntijaryhmän 8.2.2021 julkaistusta kannanotosta)

Suomen tiedekustantajien liitto on valinnut vuoden 2020 tiede-editori-palkinnon saajaksi **Riikka Lämsän**, joka on Sosiaalilääketieteellisen aikakauslehden päätoimittaja.

Palkintoperusteissaan Tiedekustantajat kiitti Lämsän ansioita lehden monipuolisesa kehittämisessä ja toimittajien työhyvinvoinnin varmistamisessa. Lämsä saa toimitukseltaan erinomaista palautetta.

Palkinto jaetaan jatkossa vuosittain.

YP onnittelee Riikkaa!

”Nuorena miehenä opin, että isossa porukassa vitsille nautetaan sen mukaan, kuka vitsin kertoo eikä sen mukaan, kuinka hyvä vitsi on. Tämä pätee yhä enemmän myös politiikassa. Sillä, kuka asian tai argumentin esittää, on usein suurempi merkitys kuin itse asialla.

Ilmeinen esimerkki on keskustelu USA:n presidentinva-

lien tuloksesta. Kun Donald Trump tai hänen liittolaisensa puhuvat vaalivilpistä tai varastetuista vaaleista, monille se on enemmän totta kuin tieto, jota vaaliviranomaiset ja muu faktakoneisto tuottaa. Instituutiot, järjestelmät ja sitoutumaton media menettävät asemiaan totuuden lähteenä. Tärkeintä on, kuka asiaa edustaa tai ketä asia edustaa. (...)

Ilmiössä on huomattavasti samaa kuin 1800–1900-luvun vaihteessa vaikuttaneessa elämänfilosofissa. Sen johdohahmoja olivat muun muassa Friedrich Nietzsche ja Henri Bergson. Elämänfilosofian yksi perusajatus on, että elämän todellisin muoto on elämys, yksilön välitön kokemus – vain eletyllä elämällä ja tehdyillä teoilla on merkitystä. Toinen elämänfilosofian perusajatus on kokemuksen ja toiminnan radikaali vapaus, jota eivät voi eivätkä saa sitoa mitkään ulkopuoliset säännöt, instituutiot, lait tai moraalikäsitteet. (...)

Elämänfilosofian paluu politiikkaan on mielenkiintoinen, yllättäväkin ilmiö. Se on viettänyt lähes vuosisadan historian varjoissa. Sillä välin länsimaisen filosofian, yhteiskuntatieteen ja poliittisen ajattelun pohjavirtana on ollut analyttinen filosofia. Analyttisen ajattelun peruskiviä ovat selkeys, johdonmukaisuus ja yleistettävyyys. Tämän perinteen hedelmiä on muun muassa hyvinvointivaltio johdonmukaisine, byrokraattisine ja erilaisia ihmisiä samoin periaattein kohtelevine ohjenuorineen. Kyse on nimenomaan yksilöllisten erityisyyksien ylittämisestä, siitä, että kaikilla on samat oikeudet ja sa-

ma asema omista kokemuksista ja teoista riippumatta. Totuus, oikeus ja hyvät tavat nähdään universaaleina, yksilöä suurempina ja yksilöitä velvoittavina.

Elämyksellinen ja pidäkkeitön, elämänfilosofinen politiikka maalaa yhteiskuntaan toisentyypistä maisemaa. Se haastaa viime vuosikymmenten ihmiskäsityksiä, tietoteorioita ja moraaliperiaatteita samoin kuin niitä instituutioita ja käytäntöjä, joilla periaatteita pannaan toimeen.”

(**Antti Maunu** Tiedekeskiviikko-blogissa 13.1.2021)

Politiikan verkkolehti politiikasta.fi:ssä on juttusarja ”Kysy politiikasta”. Sarjassa on hiljattain kysytty muun muassa Miksi Hitler nousi valtaan? **Tuomas Teporan** vastauksen tiivistää loppukappale, joka ikävä kyllä resonoi myös nykyajassa:

”Ulkoisten’ eli kuviteltujen syntipukkien osoittaminen syy-päiksi Saksaa kalvaviin ongelmiin vetosi moniin ihmisiin; antisemitismi ja kommunismin kammo vapauttivat vihaa, joka kokosi ihmisiä toimimaan Saksan ’hyväksi’. Paha perusteltiin oman kansan parhaalla. Tällainen ulossulkeminen on ominaista kansallismielisille liikkeille.”

Tiesittekö, että vuosi 2021 on Tutkitun tiedon teemavuosi? Se nimittäin on. Konseptin takana ovat opetus- ja kulttuuriministeriö, Suomen Akatemia ja Tieteellisten seurain valtuuskunta sekä laaja yhteistyöverkos-

to. Teemavuoden idea on esitely osoitteessa tutkittutieto.fi seuraavasti:

”Teemavuosi kokoaa yhteen tapahtumia ja tekoja, joiden avulla muodostuu monipuolinen kuva tutkitusta tiedosta ja sen roolista esimerkiksi yksilön hyvinvoinnin ja yhteiskunnan toiminnan kannalta.

Teemavuonna nostamme esille tutkitun tiedon lähteitä, kuten tutkimustietoa, tilastoja, selvityksiä ja analyysejä sekä tiedon luonnetta, johon kuuluu tiedon päivittyminen uusien tutkimustuloksien myötä.

Tavoitteena on tehdä tutkitusta tiedosta entistä näkyvämpää ja saavutettavampaa sekä tiivistää tutkitun tiedon parissa toimivien yhteistyötä.

Teemavuoden kohderyhmänä ovat kaikki kansalaiset, päättäjät ja elinkeinoelämä. Erityisenä kohderyhmänä ovat lapset ja nuoret, joiden toivotaan saavan teemavuodesta luovuutta, innostusta ja uskoa tulevaisuuteen.”

Yllä mainitussa osoitteessa on myös päivittyvä tutkitun tiedon tapahtumakalenteri.

YP suosittelee!

Yhteiskuntapolitiikan toimitajanakin työskentelevä **Anu Katainen** on hiljattain tullut tunnetuksi *Ensitreffit alttarilla* -ohjelman tulkkina:

”Sosiologi Katainen ei ole valikoitunut sattumalta kommentoimaan *Ensitreffit alttarilla* -sarjaa tähän juttuun. Hän seuraa sarjaa nelihenkisen sosiologipaneelin kanssa ja kirjoittaa jaksoista syväluotaavia analyysejä Ilmiö-verkkomediaan. (...)

Kataisen mukaan tosi-tv-sarjat tarjoavat kiinnostavia tutkimusasetelmia sosiologiselle tutkimukselle.

Ohjelmia on käytetty sosiologisen tutkimuksen kohteena aikaisemminkin. Esimerkiksi brittisosiologi ja luokkatutkija Beverly Skeggs on tarkastellut tosi-tv-sarjoja yhteiskuntaluokkien näkökulmasta. Skeggsin mukaan tyyppillisesti työväenluokkaa edustavat osallistajat altistetaan sarjoissa keskiluokkaisen katsojan arvostelun kohteeksi. (...)

Kataisen mukaan sarja ei ole ’luokkatiäinen’. Myös osallistujien väliset luokkaerot jätetään vähälle huomiolle, Katainen sanoo.

Sosiologin mukaan tosi-tv-sarjoissa ja niiden katsojareaktioissa ’avautuu näköala suomalaisen kulttuurin erityispiirteisiin’. Sarjat ja niitä koskevat somekeskustelut osoittavat, mitä yhteiskunnassamme pidetään arvokkaana, moraalisena ja hyvän maun mukaisena.

’Ensitreffit alttarilla on koeasetelma, josta sosiologian tutkija voi vain haaveilla. Tällainen ei saisi tutkimuslupaa missään eettisessä toimikunnassa’, Katainen kirjoittaa Ilmiön päivitöksessään.”

(Helsingin Sanomat 2.10.2020)

Ajatusten Tonava ottaa vastaan tuoreita ja nasevia otoksia ajan ilmiöistä osoitteeseen yhteiskuntapolitiikka@thl.fi.